

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
80 жылдығы және «Психология» болімі ашылуының
25 жылдығына арналған «ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ПСИХОЛОГИЯ:
ӨТКЕНІ, БҮГІНІ, БОЛАШАҒЫ» тақырыбындағы
Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының
МАТЕРИАЛДАРЫ

МАТЕРИАЛЫ

Международной научно-практической конференции
«ПСИХОЛОГИЯ В КАЗАХСТАНЕ: ПРОШЛОЕ, НАСТОЯЩЕЕ,
БУДУЩЕЕ», посвященной 80-летию Казахского национального
университета аль-Фараби и 25-летию открытия отделения психологии

MATERIALS

International Research and Practical Conference
“PSYCHOLOGY IN KAZAKHSTAN: PAST, NOWADAYS AND FUTURE”
Dedicated to 25th Anniversary of Foundation of “Psychology” Department and
to 80th Anniversary of Al-Farabi Kazakh National University

1 том

Алматы
21 желтоқсан 2013ж.

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ КОНФЕРЕНЦИЯ
«ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ПСИХОЛОГИЯ: ӨТКЕНІ, БҮТІНІ, БОЛАШАҒЫ»

Дейниченко Л.Б. ВЛИЯНИЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЙ РОДИТЕЛЕЙ КАК СУПРУГОВ НА ИХ ОТНОШЕНИЕ К СВОИМ ДЕТЯМ-ПОДРОСТКАМ	255
Ерсарина А.К., Кудайбергенова Г.К., Досыбаева К.Б. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НЕЙРОПСИХОЛОГИЧЕСКИХ МЕТОДОВ КОРРЕКЦИИ ТРУДНОСТЕЙ ШКОЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ	268
Есіркенова Ұ.Р. ҚЫЗДАРДЫҢ ӨЗІН-ӨЗІ БАҒАЛАУЫНА АРТЫҚ САЛМАҚТЫЛЫҚТЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ БЫҚПАЛЫ	276
Жаканова Т.А., Алибаева Р.Н. КОМПЬЮТЕРЛІК ТӘУЕЛДІЛІКТІҢ ПАЙДА БОЛУ СЕБЕПТЕРІ ЖӘНЕ ОНЫҢ ДАМУ КЕЗЕҢДЕРІ	281
Жәнібекқызы М.Ж., Умбегова А.Қ. СУИЦИД ДЕРТІ, ОНЫҢ АЛДЫН АЛУ ЖОЛДАРЫ	285
Жұбаназарова Н.С., Есімханова Б.Н. АТА АТА МЕН БАЛА АРАСЫНДАҒЫ ҚАРЫМ – ҚА ҒЫНАСТЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЕРІКШІЛІКТЕРІ (ИСЛАМ ЖАНУАЯСЫ МЫСАЛЫНДА)	291
Жұмабекова К.Б., Есімханова Ә. ЖАСТАРДЫ ОТБАСЫНА ДАЯРЛАУ МӘСЕЛЕСІ	296
Илюсизова С.М. ФЕНОМЕНЫ СОЦИАЛЬНОГО МЫШЛЕНИЯ В ФАКТАХ И ЯВЛЕНИЯХ РЕАЛЬНОЙ ЖИЗНИ	302
Кабакова М.П., Басыбекова К.Е. К ПРОБЛЕМЕ ГЕНДЕРНЫХ ЦЕННОСТЕЙ: СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ	308
Қабекенов Г.У. ҚАРТАЮ ЖӘНЕ ҚАРҒЫҚ ПСИХОЛОГИЯСЫ	314
Қайырова Ж.А., Сәрсенбаева Л.О. КӘСБИ ІС-ӘРБЕКТІК ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ДАЯРЛЫҚТЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ МӘСЕЛЕСІНІҢ ЗЕРГІТЕЛУ ЖАҒДАЙЫ	319
Қалибеков М.Ш., Қунапбаева М.Н., Биекенова А.С. РОЛЬ МУЗЫКИ В ФОРМИРОВАНИИ ЛИЧНОСТИ	327
Қияымбетова Ә.К., Шадьманова Ж.Ә. ЕҢБЕК ЕТУДІҢ СУБЪЕКТИВТІ МӨШІН ТҮСІНУДІҢ ТҮЛГІАЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	333
Қашағанова К.Т., Ерпазарова С.Т. ЖАС МАМАНЫҢ ЖАҢА ЖҰМЫС ОРЫНДА БЕЙІМДЕЛУІНІҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	338
Кым Л.М. МСТИТЕЛЬНАЯ АГРЕССИЯ (ДЕСТРУКТИВНОСТЬ ОТМЩЕНИЯ ПО Э. ФРОММУ)	344
Алена Клуцва, Бердибаева С.К., Сазиева Ф. СТРУКТУРА ИДЕНТИЧНОСТИ РУССКОЯЗЫЧНЫХ МИГРАНТОВ В ГЕРМАНИИ (ДЕФИНИЦИИ, МЕТОДЫ ИССЛЕДОВАНИЯ, ПЕРВЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ)	349
Кожамжарова К.О., Марданова Ш.С. РОЛЬ СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ В ФОРМИРОВАНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО СТРЕССА У ШС КАЗНМУ им. С. ДАСФЕНДИЯРОВА	365
Копырова А.А., Кейкова Т.К. ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ МАНИПУЛЯЦИЯ - ЖЕКЕ ТҮЛҒАҒА АҚПАРАТТЫҚ-ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЖАСЫРЫН ӨСЕР ЕТУ ТӘСІЛІ РЕТІНДЕ	369
Красник А.В., Аймағанбетова О.Х. ИССЛЕДОВАНИЕ ОСОБЕННОСТЕЙ МОТИВАЦИИ ПОВЕДЕНИЯ НАРКОЗАВИСИМЫХ	373

МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ
«ПСИХОЛОГИЯ В КАЗАХСТАНЕ: ПРОШЛОЕ, НАСТОЯЩЕЕ, БУДУЩЕЕ»

Қожамжарова К.О., Кожамжарова А.Ж. СЕМЕЙНЫЕ ОТНОШЕНИЯ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ТРЕВОЖНОСТИ В МЛАДШЕМ ПОДРОСТКОВОМ ВОЗРАСТЕ	381
Қожамжарова Г.К., Тохтыбакиева Х.И. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ РАБОТА С АГРЕССИВНЫМИ ДЕТЬМИ ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	388
Қожамжарова С.К. ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ ГОТОВНОСТЬ К ОБУЧЕНИЮ ШКОЛЬНИКОВ ШЕСТИЛЕТНИХ И СЕМИЛЕТНИХ ДЕТЕЙ	396
Қожамжарова Ш.А., Қожамжарова Р.Қ. СУИЦИДТІК МІНЕЗ -ҚҰЛЫҚТЫҢ СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ АСПЕКТТЕРІ	402
Қожамжарова Ж.С., Дайрабекқызы Г., Аққұтанова М.М. ПСИХОЛОГИЯНЫҢ ҚАЗІРГІ ТАҢДАҒЫ МӘСЕЛЕЛЕРІ	407
Қожамжарова Ж.С., Байжан С.Н., Рамазанқызы Э. КӨРУ ҚАБИЛЕТІ ТАҢДАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ ПСИХИКАЛЫҚ ДАМУЫНЫҢ	412

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ КОНФЕРЕНЦИЯ
«ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ПСИХОЛОГИЯ: ӨТКЕНІ, БҮГІНІ, БОЛАШАҚЫ»

«Манипуляция» түсінігінің психологиялық толық мазмұны
Е.Л. Доценконың зерттеулеріне жүгінеміз.
Анализ нәтижесінде алынған манипуляция ұғымы әртүрлі
қолданатын белгілер тобына біріктіріледі және белгілі бір ма
түсінігін анықтауда қолдануға болатын келесідей интегралды крит
біріктірілінеді:

- Бастапқы белгісі – психологиялық әсер ету;
- Манипуляциялаушы объектіге өзінің мақсаттарын жету құршы
қарау;
- Біржақты жеңіске жетуге ұмтылыс;
- Әсер етудің жасырын сипаты (әсер ету факті ретінде де, биікті
ретінде де);
- Күш (психологиялық) қолдану, әлсіздікке ойнау (психоло
әлсіздікті қолдану);
- Түрткі, мотивациялық енгізу («жасанды») қажеттіліктерді қалыпта
• Манипуляциялық әрекетті іске асырудағы шеберлік пен ептілік [6].

Жалпы манипуляция сипатын адамдардың өзара әрекет
әлеуметтік-психологиялық феномен ретінде – жасырын психологиялық
көндіруді барлық берілген жалпыланған критерийлерде ескеру өте қиын
бұл мәселенің қазіргі уақыттағы маңыздылығын ескере отырып және
ақпараттық-психологиялық ықпал етудің бірден-бір құралы
манипуляция түсінігіне толығырақ тоқталу қажет. Ресей зерт
Е.Л. Доценко келесі анықтаманы береді: «Манипуляция – бұл басқа
«қолға алуға» бағытталған әрекет. Оның шеберлікпен орындалуы сонд
адамда өз мінез-құлқын өзі басқарып тұрғандай әсер қалады» [5, 58б].
Адамдардың жасырын мәжбүрлеу амалдарының көрінуі қоқыр
мәдени-тарихи, әлеуметтік және әртүрлі түсініктердің өзгеруі жағдайда, олар
әлеуметтік қарым-қатынасында пайдалану мен адамдар қатыспон
тәжірибесінен көрінуінде.

Қоғамдағы маңызды әлеуметтік, экономикалық және саяси өзгері
нақты адамдардың шешімдеріне, олардың тұлғалық мінездемелері
индивидуалды-психологиялық ерекшеліктеріне, өзіндік уникалды өмірлік
кәсіби тәжірибесіне, симпатиялары мен антипатияларына, әдеттер
көзқарастарына, құштарлықтарымен таты сол сияқты, басқада көп адамдар
амандықтары немесе бейберекеттері мен өміріне байланысты болады. Атал
құбылыстың дамуына қазіргі кезде қарқынды даму үстіндегі әлеуметтік-са
және экономикалық жағдайлардың өзі «жағымды» әсер етеді. Оз мақсаты
ақпараттық-психологиялық әсер ету көрністерін саясатта, саудада ж
жарнама саласында айқын байқауға болады.

Қоғамда көпшілік адамдар өзгеде сапалық жағдайда өмір сүруде. Олар
аналитикалық орталықтарға немесе кеңесші мамандарға баруға мүмкіндік
жок. Олар өздерінің ақпараттық-психологиялық қауіпсіздігін қорғауға ж
жасырын психологиялық мәжбүрлеуінен өзін қорғауға қамтамасыз етуге.

МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ
«ПСИХОЛОГИЯ В КАЗАХСТАНЕ: ПРОШЛОЕ, НАСТОЯЩЕЕ, БУДУЩАЯ»

қанда өзіне қолайсыз жағдайдағы ақпараттық- коммуникативті турға өмеч
ілеті жүргізу арқылы мәжбүр.

Жеке тұлғаның ақпараттық-психологиялық қауіпсіздігін ұйымдастырудың
ішінде тұлғаның өзіндік қорғаныс жүйесін қалыптастыру іс-әрекеті жиі
үшін тұлғаның тұлғаның ақпаратты қабылдау және өзі-өзі биікті
ақпараттылығы, психологиялық сауаттылық, рефлексия, еріктік қеттелу сияқты
құрыптар тұлғалық сапа ерекшеліктері талап етіледі. Аталған өмір
ерекшеліктеріне байланысты психологиялық бағытты түзету жұмыстары
ерекшелікті, регионалды және жергілікті басқару ұйымдарының тәртіпін
қалыптастырылуы, тұлғаның ақпараттық-психологиялық қауіпсіздігін
қамтамасыз ету шараларын неғұрлым тиімді етеді.

Әдебиеттер

1. Росс, Л., Нисбетт Р. Человек и ситуация. Перспективы социальной психологии: очерк
М.: Аспект-Пресс, 1999
2. Грачев Г.В. Информационно-психологическая безопасность личности: состояние и
возможности психологической защиты М.: Изд-во РАГС, 1998
3. Пугачев В.П., Соловьев А.И. Введение в политологию. — М., 1995
4. Бектаев Қ., Үшкев қазақша орысша орысша қазақша сөздік. — Алматы: «Алтын
айна» 1999
5. Доценко Е.Л. Манипуляция: психологическое определение
Психологический журнал, 1993. Т. 14, № 4

В статье рассматриваются современные проблемы психологической манипуляции как
способа тайного информационно-психологического принуждения личности.

The article deals with contemporary issues of psychological manipulation as a means of secret
information and psychological coercion of the individual.

ИССЛЕДОВАНИЕ ОСОБЕННОСТЕЙ МОТИВАЦИИ
ПОВЕДЕНИЯ НАРКОЗАВИСИМЫХ

Красмұк А.В.,
Аймағалбеғова О.Х.

Данная статья посвящена проблемам исследования особенностей мотивации поведения
наркозависимых, излагаются результаты эмпирического исследования, проведенного на базе
КБФ «Тин Чэлендж Казахстан». Объектом исследования явились молодые люди, вновь
прибывшие на реабилитацию и те, кто ее уже прошел. Предметом исследования являлось
содержание и проявление основных детерминаций мотивации как социально-
психологического феномена. Цель исследования состояла в изучении особенностей
содержания и проявления основных детерминаций мотивации как социально-
психологического феномена наркозависимых, определяющих процесс субъективного
отражения индивидом социальной реальности. В качестве общей гипотезы исследования
выступило предположение о наличии спленифика...